

Minister Zdrowia

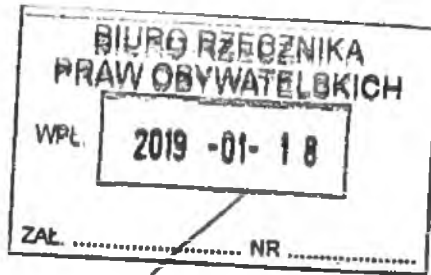
Warszawa, 2019-01-16

RPW/3697/2019 P
Data: 2019-01-18

ZPG.073.2.2019.

IK: 1531393(3)

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 grudnia 2018 r., znak: KMP.573.18.2018.MK, dotyczące prawnego uregulowania zasad przyjmowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych (zwanych dalej „ZOL”) osób nieubezwalnowolnionych, które w związku ze swoim stanem zdrowia nie są w stanie wyrazić zgody na przyjęcie, a które nie mają ustanowionych przedstawicieli ustawowych mogących dopełnić tego obowiązku, zwracam się z uprzejmą prośbą o przyjęcie poniższego.

Odnosząc się do kwestii prawa osób trzecich do decydowania o udzielaniu pacjentowi świadczeń zdrowotnych należy przywołać przepisy ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2016 r. poz. 186 z późn. zm.). Co do zasady, zgodnie z art. 16 tej ustawy, pacjent ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody. Natomiast zgodnie z art. 17 ust. 2 ww. ustawy, w przypadku pacjenta całkowicie ubezwalnowolnionego lub niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody, prawo do wyrażenia zgody na przeprowadzenie badania lub udzielenie innych świadczeń zdrowotnych ma jego przedstawiciel ustawowy.

Powyższy przepis można odnieść również do sytuacji osoby, której stan zdrowia somatycznego uniemożliwia świadome wyrażenie zgody na przyjęcie do ZOL o charakterze ogólnym. Jeżeli bowiem osoba taka wymaga świadczeń zdrowotnych udzielanych w takiej placówce to – zgodnie z obowiązującym prawem – do przyjęcia

do takiej placówki wymagana jest jej zgoda, bądź zgoda jej przedstawiciela ustawowego (w przypadku ubezwłasnowolnienia). W związku z powyższym z wnioskiem do lekarza ubezpieczenia zdrowotnego o wydanie skierowania do ZOL może wystąpić jedynie świadczeniobiorca lub jego przedstawiciel ustawowy.

Natomiast regulacje określające postępowanie w przypadku udzielania świadczeń zdrowotnych osobie nieubezwłasnowolnionej, a jednocześnie niezdolnej do wyrażenia na nie zgody, zostały zawarte w art. 32 ust 2 *ustawy z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty* (Dz. U. z 2018 r. poz. 617, z późn. zm.), który stanowi, że w przypadku pacjenta małoletniego lub niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody, do przeprowadzenia badania lub udzielenia innych świadczeń zdrowotnych wymagana jest zgoda jego przedstawiciela ustawowego, a gdy pacjent ten nie ma przedstawiciela ustawowego lub porozumienie się z nim jest niemożliwe – zezwolenie sądu opiekuńczego.

W świetle powyższego należy zatem zauważyć, że przepis § 6 *rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych* (Dz. U. z 2012 r. poz. 731) nie stanowi podstawy prawnej do zezwolenia przez sąd na umieszczenie pacjenta w zakładzie opiekuńczym bez jego zgody, a jedynie określa, że w przypadku wydania przez sąd opiekuńczy orzeczenia o umieszczeniu takiej osoby w zakładzie opiekuńczym nie jest wymagana dokumentacja, która – co do zasady – jest niezbędna przy kierowaniu osób do takiej placówki (tj., wywiad pielęgniarzki i zaświadczenie lekarskie, skierowanie do zakładu opiekuńczego oraz wniosek o wydanie skierowania).

W kontekście przywołanego powyżej przepisu *ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty* dotyczącego zgody zastępczej sądu, propozycja przyznania rodzinie i bliskim pacjenta, niezdolnego do samodzielnego wyrażenia zgody na przyjęcie do ZOL, legitymacji do złożenia wniosku do sądu opiekuńczego o jego umieszczenie w takiej placówce bez jego zgody, nie wydaje się rozwiązaniem optymalnym zarówno z punktu widzenia praw pacjenta, jak i funkcjonowania całego systemu. Należy bowiem zauważyć, że obiektywnej oceny stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych pacjenta może dokonać jedynie lekarz na podstawie przeprowadzonych wyników badań. Subiektywne przesłanki, którymi mogą kierować się bliscy pacjenta, nie powinny stanowić podstawy wniosku do sądu o przyjęcie takiej osoby do ZOL. Ponadto, warto również zauważyć, że przyznanie takich uprawnień mogłoby znacząco wpłynąć na ogólną liczbę wniosków, które sądy opiekuńcze miałyby obowiązek indywidualnie rozpatrywać.

Pragnę jednocześnie poinformować, że propozycje regulacji prawnych przedstawionych w przedmiotowym piśmie zostały poddane pod obrady *Zespołu do spraw opracowania propozycji ustawowych regulacji dotyczących praw i obowiązków pacjentów* (zwanego dalej „Zespołem”), powołanego na mocy zarządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2018 r. (Dz. Urz. Min. Zdrow. z 2018 r., poz. 108 i 112), w którego skład wchodzi przedstawiciele wielu organizacji pacjenckich, Rzecznika Praw Pacjenta, Rzecznika Praw Dziecka i Ministra Zdrowia. Na posiedzeniu, które odbyło się w dniu 11 stycznia 2019 r., Zespół, odnosząc się do przedłożonych mu propozycji, nie stwierdził potrzeby zmiany regulacji prawnych w przedmiotowym zakresie, wskazując, że aktualnie obowiązujące przepisy – w tym m.in. instytucja ubezwłasnowolnienia – należyście zabezpieczają zarówno prawa, jak i potrzeby pacjentów, w przypadku niemożności wyrażenia przez nich zgody na opiekę i leczenie w trybie pozaszpitalnym udzielane w zakładach opiekuńczych.

Z poważaniem,

Zbigniew J. Król
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew J. Król